

Dictionar de mitologie

Demoni, duhuri, spirite

A-Ba-Sei – în mitologia chineză, zeu al focului. [220]

A-Huch vezi **Athach**

A-Mi-Tuo-Fo – în mitologia chineză, conducător al sufletelor morților. [220]

A-Neb – în mitologia filipineză, duh protector al lanurilor de orez. [220]

A-So-Lo – în mitologia chineză, demon malefic. [348]

A-Ta-Sei – în mitologia chineză, zeu al focului. [220]

A-Wo-Dge-Mjo – în mitologia tibetană, zeu al muntelui. [220]

A-Xiu-Lo – în mitologia chineză, demon malefic. [220]

A-Xu-Hen – în mitologia chineză, demon malefic. [220]

Aa-Maa-Cheru – în mitologia egipteană, zeu păzitor, reprezentat având cap de om. [220]

Aaila – în mitologia aimara (Bolivia), duhuri subterane ale munților, lacurilor și râurilor, patroni ai fenomenelor atmosferice. [220]

Aan Arbatfi Toion – în mitologia iakută (altaică), duh, patron al tuberculozei. (alte nume: **Arhan Toion**) [220]

Aán Darhán Toion vezi **An Darhán Toion**

Aan Uruhan – în mitologia iakută (altaică), duh al focului. [220]

Aarnion Haltia – în mitologia finlandeză, patroni ai comorilor. Își fac apariția în ajunul anumitor

sărbători, mai ales al solstițiului de vară, având înfățișarea unor flăcări albastre. [237]

Aatxe – ‘taur tânăr’, în mitologia bască, duh nocturn reprezentat ca un taur sau ca un om, ce locuiește în peșteri. Este considerat un fel de ipostază a diavolului, care îi poate iniția în arta sa pe cei doritori. [206]

Aau – în mitologia egipteană, zeu-mumie având cap de șacal, unul dintre stăpânii lumii morților. [220]

Ab – în mitologia egipteană, zeu al cerealelor. [220]

Ab-Ta – în mitologia egipteană, duh protector al lumii morților, reprezentat ca un șarpe. [220]

Abaasi vezi **Abasi**

Abad – în mitologia filipineză, duh care îi ajută pe oameni la culesul orezului. [220]

Abbadon – ‘pieire’, în mitologia iudaică, una dintre căpeteniile demonilor, care își făcea simțită prezența mai ales în preajma ruinelor. [182; 213; 350]

Abajifo – în mitologia ashanti (Ghana), denumire generică pentru vrăjitoare, al cărei suflet părăsește corpul după miezul nopții pentru a-și pune în practică farmecele. [265]

Abalabalin – în mitologia filipineză, demon prevestitor al morții, care își face apariția în casă pentru a anunța moartea cuiva. Este reprezentat ca o pasăre colorată, pisică sau câine. [220]

Abalaseuwe'su – în mitologia indienilor Penobscot (SUA), personificare a vârtejului, tornadei. [220]

Abalouaie – în mitologia braziliană, patron al vărsatului. (alte nume: **Obalouaye**) [220]

IBDIS | We know
BOOKS

Abalud – în mitologia filipineză, duh protector al câmpului. [220]

Aban – în mitologia persană, duh al minelor de fier. [172]

Abarga Ehe Zagahan – în mitologia buriată (altaică), duh protector al peștilor, reprezentat ca un pește uriaș. [220]

Abasi – în mitologia iakută (altaică), demoni cu variate înfățișări, ce populează cerurile inferioare și regiunea subterană. Ei răpesc sufletul (*kut*) bolnavului, timp în care alți demoni, inferiori, folosindu-se de lipsa sufletului, intră în trupul bolnavului și-l mănâncă. (alte nume: **Abaasi**, **Abassi**) [208; 357]

Abassi Abumo – în mitologia ekoi (Nigeria), zeu al cerului și al fulgerului, patron al ploii, apelor, fulgerelor. (alte nume: **Obasi Osau**) [220; 265]

Abassi vezi **Abasi**

Abathur Muzania – ‘cel cu cântarul’, în mitologia mandeană, înger al morții, care cântărea sufletele morților pentru a le stabili partea de vină. [220]

Abati – în mitologia filipineză, duhuri ce produc dureri de cap și răni ale picioarelor. [220]

Abatwa – în mitologia zulu (Republica Sud-Africană), demoni de mici dimensiuni, care pot lua diferite înfățișări. Pot fi văzuți numai de către copiii foarte mici, vrăjitori sau femei însărcinate (în acest caz, era semn sigur că vor naște băiat). Locuiau în munți sau regiuni stâncoase. Când călătoreau, stăteau pe cai unul în spatele celuilalt, de la coamă până la coadă. Atacau în special animalele sălbatice; dacă nu găseau nici un vânat, își mâncau calul. [212]

Abdal – în mitologia avară, țahură, darghină, lakă (caucaziană), zeul vânătoriei, protectorul bivoliilor, al caprelor sălbatice, cerbilor. În legendele țahurilor el este cel care are grijă de animalele sălbatice, pe care le crește în turme, supraveghează vânatul, pedepsindu-i cu severitate pe vânătorii care îi încalcă prescripțiile. Poate apărea sub chipul unui animal sau al unui om alb, semn nefast pentru vânător, care nu va mai avea noroc la vânat. În legendele lakă (caucaziană), ~ poate împiedica uciderea unui animal, deviind cu un băț săgeata sau glonteale vânătorului, dacă înainte de vânătoare nu i s-a rostit rugăciunea. În cazul unei vânători

faște, i se aduceau ca jertfă inima și ficatul animalului omorât, în timp ce oasele erau aruncate, fără a fi arse, pentru ca, prin intermediul lor, animalul să poată fi înviat. Uneori putea răpi copii din pântecul mamei pentru a face din ei păstori ai bivoliilor. (alte nume: **Avdal**) [182; 323; 361]

Abe¹ – în mitologia asiriană (mesopotamiană), zeu al munților. (alte nume: **Ebi**) [220]

Abe² – în mitologia braziliană, zeiță a mării. [220]

Abedelam'sen – în mitologia indienilor Penobscot (SUA), personificarea vântului cald. [220]

Abeguwo – în mitologia din Papua-Noua Guinee (papașă), duh protector al femeilor, răspunzător de producerea ploii. [220]

Abelio vezi **Abellio**

Abelionni vezi **Abellio**

Abellio – în mitologia galică, zeu solar, protector al merilor. (alte nume: **Abelio**, **Abelionni**) [220]

Abena Budu – în mitologia africană (Ghana), demoni marini care pot produce neplăceri pescarilor ce trec prin preajma stâncilor unde locuiesc ei. [220]

Abenawa – în mitologia africană (Ghana), divinitate protectoare a pescarilor, care trimite peștele în zonele de pescuit. [220]

Abeona – ‘îndrumătoarea primilor pași’, în mitologia romană, divinitate protectoare a nașterii, a mersului copilului, mai apoi a călătorilor. [147; 182; 197]

Aberarashut – în mitologia ainu (Japonia), duh protector al casei, care locuiește sub vatră. [220]

Abere – în mitologia melaneziană (oceanică), demon feminin ce îi atacă pe bărbați. [220]

Aberewa – în mitologia akan (Ghana), zeiță a morții. [220]

Abgoi – în mitologia din Borneo (indoneziană), zeul lumii subpământene și al morții. (alte nume: **Peres**) [220]

Abi – în mitologia hitită (anatoliană) și hurrită, demon ce păzește intrarea în lumea morților. [220]

Abiku – în mitologia yoruba (Africa de Vest), spirit demonic, deosebit de periculos pentru copii, omniprezent, mereu flămând și nesățul, încercând să pătrundă în trupul unui om pentru a-și potoli nevoile. Când și-a găsit un astfel de adăpost uman, el împarte hrana cu alți ~. Pentru a scăpa de prezența lui nedorită, părinții copilului posedat trebuie să-i ofere mâncare și, în timp ce el mănâncă, trebuie să sune dintr-un clopoțel al cărui sunet este considerat insuportabil pentru duh. Alteori ei macină puțin piper în niște mici tăieturi pe pielea copilului, fiind siguri că demonul va încerca să fugă. În Dahomey, ~ este considerat a fi un fel de spirit al pădurii. Cu permisiunea lui Mawn, Creatorul, el poate intra în pântecul unei femei pentru a fi născut. Poate hoinări pe pământ o anumită perioadă de timp, poate muri și renaște în aceeași familie. Când părinții copilului bănuiesc sau sunt convinși că au drept copil un ~, ei îl consacra unui Vodou (zeu) care-i va apăra de influența nefastă a spiritelor ce vor veni după copilul lor să-l ia înapoi în pădure. Uneori, în disperare de cauză, ei fac numeroase cicatrici pe fața copilului, pentru a-l face de nerecunoscut sau atât de urât, încât spiritele pădurii să nu-l mai dorească. Copilul în cauză are brațele și picioarele imobilizate într-un fel de cătușe de fier prevăzute cu clopoței, pentru a-i împiedica fuga. ~ reprezintă de asemenea un termen generic pentru spiritul acestor copii. [119; 220; 265]

Abnauaiú – în mitologia abhază (caucaziană), ‘omul pădurii’ este un monstru uriaș care se remarcă printr-o violență și forță fizică deosebite. Are corpul acoperit cu blană lungă țepoasă, gheare mari, în timp ce ochii și nasul sunt de om. Își are sălașul în păduri adânci. Întâlnirea cu el este deosebit de periculoasă, deoarece pe piept are o excrescență de oțel, asemănătoare unui topor. Dacă își strânge victima la piept, va fi pur și simplu secționată de această armă periculoasă. El știe dinainte numele vânătorului sau al ciobanului pe care îl întâlnește pe drum. După o luptă susținută, ~ va fi totuși înfrânt. [182; 323]

Abodinkra – în mitologia africană (Ghana), zeu al peștilor. [220]

Abog – în mitologia filipineză, zeu al vânătorii. (alte nume: **Ubog**) [182; 220]

Abonda – în mitologia celtică, personificare a norocului și a bunăstării. [78]

Abonesi – în mitologia kotoko (Togo), demoni malefici reprezentați ca niște pitici cu păr lung,

care locuiesc în munți și în scorburile copacilor. [220; 265]

Abong – în mitologia din Borneo (indoneziană), personificare a frigurilor și malariei. [220]

Abu – în mitologia sumeriană (mesopotamiană), zeu al vegetației. [220]

Abu-Jahia – în mitologia islamică, înger al morții. [78; 172]

Abuhene – în mitologia venezuelană, demon al morții. [220]

Abundantia – ‘belșugul’, în mitologia romană, zeiță a abundenței, a bunăstării, care noaptea venea în casele oamenilor pentru a le aduce împlinirea dorită. [206]

Abuwes – în mitologia filipineză, demon malefic, protector al lanurilor de orez, căruia i se aduceau jertfe. [220]

Abzár Iasé – ‘stăpânul grajdului’, în mitologia tătarilor din Kazan (altaică), duh ce locuiește în curte sau în grajd. Adeseori este indentificat cu **Oi Iase***. Noaptea se poate arăta oamenilor sub chip de om sau de animale. Îi plac unele dintre animalele de curte, și în acest caz are grijă de ele, le dă de mâncare, cailor le împletește coama, în timp ce pe altele nu le suferă. De aceea se crede că mai bine vinzi vita neagreată de ~, pentru că, până la urmă, acesta o va ucide. În mitologia diferitelor grupe de tătari din Siberia de Vest îi corespund **Mal Iase**, **Zanghi (Sanghi) Baba**, **Peșă Ana***; la tătarii mișar **Iort Iase**, la karaceavți **Ioi Iiesi**, la ciuvași **Hert-Surt**, la turci **Ev Bekcisi**, la iakuți, tătari nogai **Ui Iesi**. [323]

Acan – în mitologia maya, zeu al beției. [220]

Acca Larentia vezi **Acca Laurentia**

Acca Laurentia – ‘mama Iarilor’, în mitologia romană, zeiță a vegetației, protectoare a sarcinii tinerelor mame, dar și patroană a morții. [78; 182; 197]

Achachila – în mitologia aimara (Bolivia), demoni care locuiesc sub pământ, în munți, de unde trimit ploaia, grindina sau înghețul. Apar având înfățișarea unor bărbați în vârstă. [119]

Acheri – în mitologia indiană, personificare a bolii, la origine spiritul unei fetițe. Se spune că

locuiește în vârful munților, dar coboară în sate pentru vizite nocturne. Nu îi va ataca pe oamenii ce poartă podoabe roșii, drept pentru care la gâtul copiilor este legată o ață roșie spre a fi protejați de boală. Când copiii sunt bolnavi, se crede că ~ și-a aruncat umbra asupra lor. [119]

Achupinakolet – în mitologia cuna (Panama), personificare a sughițului. [220]

Achupruakaletiniti – în mitologia cuna (Panama), patron al vântului și al bolilor. [220]

Acidong – în mitologia jukun (Nigeria), zeu protector al sufletelor morților. [220]

Acionna – în mitologia celtică, zeiță a izvoarelor. (alte nume: **Agionna**) [220]

Acișășana – în mitologia abhază (caucaziană), demon protector al cailor. [220]

Aciu – în mitologia jukun (Nigeria), personificare a fenomenelor atmosferice, a furtunii și ploii. [220]

Acomani – în mitologia boliviană, zeu al munților. [220]

Aconcagua – în mitologia chiliană, zeu al vulcanului cu același nume, căruia i se aduceau în jertfă oameni și animale. [220]

Acuman – în mitologia persană, demon malefic creat de **Ahriman***. [78]

Ada – în mitologia buriată (altaică), arătare mai mult invizibilă ce bântuie locurile pustii din preajma locuințelor. Îi sperie pe oameni, dar le stârnește acestora patimi și orgolii neostoite. La origine sunt sufletele celor săraci cu duhul, ale surdo-muților ș.a. Sunt în același timp duhuri-strigoii ce mănâncă doar carne de om și consumă sângele oamenilor. Reprezentate sub chipul unor omuleți cu un singur ochi, sunt sufletele femeilor păcătoase, care nu au avut copii, drept pentru care sunt deosebit de periculoase pentru copii, mai ales pentru nou-născuți. Este o arătare proteică: poate lua înfățișarea unui animal sau a unei femei cu un singur ochi, care încearcă să-și ascundă gura însângerată în care are un singur dinte; dacă aude zgomotul ușii, ~ se transformă imediat într-o cârpă veche sau într-un os ros. Pentru a nu pătrunde în casele celor care au copii sub un an, ușile stau tot timpul încuiate; lângă ușă se află în permanență

un ulcior de fontă sau o oală de pământ și o nuia: cine intră în casă trebuie să lovească vasul cu nuiaua, pentru ca ~ să nu intre o dată cu vizitatorul. (alte denumiri: **Anahai***, **Șüdher***) [228; 279; 329]

Adaa – în mitologia papuașă (Noua Guinee), duh al pădurii, reprezentat ca un liliac. [220]

Adaba – în mitologia arawak (Guyana Britanică) duh protector al pădurii, care îi învață pe oameni vânătoarea. [220]

Adad – ‘fulgerătorul’, în mitologia asiro-babiloniană (mesopotamiană) și canaaneană, zeu al fenomenelor atmosferice, al vântului, ploii, fulgerului. Este reprezentat stând în picioare pe un taur, ținând în mână fulgere. (alte nume: **Addu**) (vezi **Hadad**, **Ramman**) [147; 182; 197; 210]

Adamceta – în mitologia bulgară, duh al morților. [239]

Adamisil Vedo vezi **Si Adaman**

Adangan – în mitologia filipineză, duh al pădurii. [220]

Adaro – în mitologia melaneziană (oceanică), spirite ale morților. Sunt duhuri ale mării (reprezentate jumătate om, jumătate pește), ale copacilor, ale malului, care fac rău oamenilor, dar cărora le pot transmite în vis arta dansului. Sunt și protectori ai grădinilor. (Se deosebesc de **Figona***, spirite care nu au fost niciodată ființe umane.) (alte nume: **Ataro**) [119; 329]

Addano – în mitologia celtică, pitic sau monstru demonic. [78]

Addu vezi **Adad**

Ademat – în mitologia filipineză, duh protector al bolii incurabile. [220]

Adeona vezi **Abeona**

Áder – în mitologia rusă, duh rău. [63]

Adha Bosu vezi **Adjassou-Linguetor**

Adhaka vezi **Gana**

Adharma – ‘nelegiuitul’, în mitologia vedică, zeu al răului. [182]

Adi – ‘inceput’, în mitologia indiană, demon reprezentat ca un șarpe sau o pasăre, ipostază a lui Vashishta. [186; 220]

Adja vezi **Adjassou-Linguetor**

Adjassou-Linguetor – în mitologia haitiană voodoo, este un **Loa*** cu ochi ieșiți în afară, foarte rău, ce patronează apele izvoarelor. (alte nume: **Adja**, **Adha Bosu**) [220]

Adjină – în mitologia tadjikă (iraniană), uzbekă, karakalpakă, kirghiză și parțial kazahă (altaică), demon reprezentat ca o femeie care își schimbă instantaneu proporțiile și înfățișarea (poate fi un uriaș, dar ia și chipul unor animale, cu deosebire capre, ce rătăcesc departe de locuințele oamenilor). La tadjici se credea că ~ locuiește în grămezile de cenușă aruncată din vatră. Dacă vreun drumeț prinde această capră rătăcită, va fi speriat rău de ~, care, cu glas omenesc, începe să spună tot felul de trivialități. Uneori poate apărea sub înfățișarea unui copilăș cu o față mică și cu păr negru încălcit, sub care poate fi ascunsă, la ceafă, o monedă. Dacă, o dată prins, i se poate fura această monedă, duhul va ajunge în puterea omului respectiv, pe care va trebui să-l slujească (poate aduce burdufuri pline cu unt topit). Doar stăpânul îl poate vedea pe duh, pentru ceilalți el rămânând invizibil, motiv pentru care poate fura toate aceste produse, pe care le ia neobservat din gospodăriile vecinilor. Dacă stăpânul s-a plictisit și vrea să scape de el, atunci trebuie trimis să arunce cenușa. Celelalte ~, care se ascund în mormanul de cenușă, îl vor omorî pe tovarășul lor (doar stăpânul lui poate vedea în acel loc, pe cenușă, picături de sânge). La turkmeni, turci și alte popoare turcice, funcțiile ~ sunt deținute de **Djinn*** (la turci – de demonul **Mekir**). [323; 311]

Adjrana – în mitologia ga (Ghana), zeu al vânătoarei. [220]

Adranga – în mitologia alur (Uganda), duh al apei. [220]

Adrasteia ‘inevitabila’ – vezi **Nemesis**

Adrika – în mitologia indiană, nimfă acvatică având corp de pește. [220]

Adro – în mitologia africană lugbara (Sudan, Zair, Uganda), demon, un fel de dublu terestru malefic al creatorului. [220; 265]

Adroa vezi **Adroanzi**

Adroanzi – în mitologia africană lugbara (Sudan, Zair, Uganda), fiii lui **Adro***, reprezentați ca niște șerpi monstruoși ce înecă și mănâncă oamenii. (alte nume: **Adroa**, **Adronga**) [220]

Adronga vezi **Adroanzi**

Adsullata – în mitologia celtică, zeu al apelor termale. [78]

Adugar-Gea – în mitologia kirghiză (altaică), vrăjitoare. (alte nume: **Gea-Adugar**) [68]

Adum – în mitologia siriană, zeiță a lumii subpământene. [220]

Adumu – în mitologia africană (Nigeria), căpetenie a duhurilor apei, patron al pitonilor. [220; 265]

Aduntarri – în mitologia hitită (anatoliană), zeitate a lumii morților. [220]

Adzila-Ințvahve – în mitologia abhază (caucaziană), duh al copacilor. [220]

Adzlan – în mitologia abhază (caucaziană), duh al apelor și al pădurilor cu înfățișare monstruoasă, având pieptul foarte mare. [359]

Aedu – în mitologia vietnameză, zeu al vremii bune și al fertilității. [220]

Aefsati – în mitologia osetă (iraniană), patron al animalelor sălbatice și al vânătoarei. Este invocat înaintea expediției de vânătoare și i se aduc mulțumiri după încheierea ei cu succes, înainte de a consuma carnea animalului vânat. [39]

Aegir – în mitologia scandinavă, monstru marin, personificare a oceanului, ce producea dezlănțuirile tumultuoase ale vânturilor și furtunilor. Era deosebit de periculos pentru marinari, pe care îi considera niște intruși. Pentru a evita naufragiile, înainte de a porni la drum i se aduceau sacrificii. (alte nume: **Aegir Hler**, **Gymir**) [103; 182; 221]

Aegir Hler vezi **Aegir**

Aello – ‘vijelia’, în mitologia greacă, una dintre **Harpyiai***. [78]

Aenicidu – în mitologia arawak (Guyana Britanică), zeu al apelor. [220]

Aes Sidhe – în mitologia celtică, denumire generică pentru sufletele morților, cei care locuiesc sub pământ. [221]

Aëshma Daeva – în mitologia persană, demon al lăcomiei și al mâniei. (de la *aeshma* ‘turbare’) (alte nume: **Harsh**) [78; 182; 299]

Aezraouant – vezi **Le Droug-Speret**

Af – în mitologia iudaică, înger al morții, care îi pedepsea pe cei ce păcătuiseră împotriva lui Dumnezeu. [187]

Afărit – în mitologia din Samoa (oceanică), zeu al furtunii. [220]

Af vezi **Ifrît**

Afe vezi **Afi**

Afefe – în mitologia africană yoruba, zeu al vântului. [220; 265]

Afiti – în mitologia indoneziană, nume generic pentru vrăjitori. [237]

Afi – în mitologia abhază (caucaziană), zeu al ploii și al furtunii. (alte nume: **Afe**) [220]

Aflim – în mitologia africană (Ghana), zeu al pescuitului. [220]

Afreet vezi **Ifrît**

Africanus – ‘africanul’, în mitologia romană, zeu al vântului de sud. [220]

Afrît vezi **Ifrît**

Afsati – în mitologia osetă (iraniană), zeu protector al animalelor, reprezentat ca un bătrân cu barba lungă, albă. [182; 220]

Afuru – în mitologia africană (Nigeria), zeu al apei. [220]

Ag-Agannei – în mitologia filipineză, demon feminin care îi atacă pe călători. [220]

Agác’ Kiși – ‘omul pădurii’, în mitologia karaceai și azeră (altaică), duhuri care locuiesc în pădurile

montane din Caucaz, reprezentate având înfățișarea unor ființe păroase de sex masculin sau feminin, cu înfățișare între om și maimuță, caracterizate printr-un miros pătrunzător. În căutare de hrană, ele pot ajunge în grădinile și culturile oamenilor. Au o preferință pentru hainele vechi, cu care le place să se îmbrace. Se tem de câini. (alte nume: **Meşa-Adam**) [329]

Agaju – în mitologia yoruba (Nigeria), duh al apei. [220]

Agaman Nibo – în mitologia haitiană, zeiță a morții. [220]

Agauu – în mitologia haitiană, zeu al tunetului. [220]

Agash – ‘privire rea’, în mitologia iraniană, demon al bolii, mai ales al păcatului săvârșit cu privirea. [206]

Agasu – în mitologia fon (Benin), zeul leopard. [220]

Agăș-Eezi – în mitologia altaică, duh al copacilor. [208]

Agathodaimon – ‘demonul bun’, în mitologia greacă, zeu protector reprezentat ca un șarpe înaripat ce plutește invizibil în jurul omului, aducând gospodăriei bunăstare. Provenea, probabil, din principiul egiptean *shai* – fie durata vieții sortită la naștere, fie, în general, destinul –, dar a devenit geniu ocrotitor al lanurilor de grâu și al viilor. [197]

Agbadu – în mitologia jukun (Nigeria), duh al artritei și al reumatismului. [220]

Agbara vezi **Olosi**

Agbe – în mitologia fon (Benin), zeiță a mării. [182; 265]

Agdi – în mitologia evenki (altaică), duh al tunetului. [220]

Age – în mitologia fon (Benin), zeu protector al animalelor. [182; 220; 265]

Ageb – în mitologia egipteană, zeu al apelor adânci. [220]

Agelibemu – în mitologia indienilor Penobscot (SUA), duh al apelor, reprezentat ca o broască sau ca o șopârlă. [220]

Aggaien – în mitologia filipineză, duh protector al recoltelor și al orezului. [220]

Aghiuță – în mitologia română, nume al unui drac, mai puțin periculos, uneori considerat ajutor al vrăjitoarelor. (din gr. *aghios* ‘sfânt’) [111; 182; 319]

Aghoi – în mitologia filipineză, demoni reprezentați ca niște bărbați sau femei frumoși, tineri, îmbrăcați ca niște oameni obișnuiți, ce locuiesc în pădure, în preajma gospodăriilor izolate. Vin în sat după lăsarea serii, intră în casele oamenilor, unde mânăncă, ciocănesc; favoriților le arată puterile plantelor de leac. Nu au relații sexuale cu oamenii. Pot fi auziți și văzuți numai de către oamenii agreați de ei. Le pot arăta oamenilor unde se află obiectele dispărute. [220]

Agimaiu – în mitologia filipineză, zeu al vremii frumoase. [220]

Agio Khambe – în mitologia indiană, personificare a frigurilor. [220]

Agionna – vezi **Acionna**

Agiri – în mitologia kalabari (Nigeria), zeu al apei. [220]

Agkebaan – în mitologia filipineză, duh protector al lanurilor de orez. [220]

Aglalannawan – în mitologia filipineză, duh protector, care îi ajută pe oameni să culeagă orezul. [220]

Aglibōl – în mitologia palmiriană (aramaică), zeu al lunii. [220]

Agloolik – în mitologia eschimosă, zeu protector al vânătorii de foci. [220]

Aglosunto – în mitologia fon (Benin), zeu al magiei. (alte nume: **Aglosuto**) [220]

Aglosuto vezi **Aglosunto**

Agni – ‘foc’, în religia vedică a Indiei vechi, divinitate preistorică a focului, care ocrotește casa și înlătură efectele magiei malefice. Este reprezentat având corp roșu, barbă lungă și haine din flăcări, călare pe un berbec. [71; 183; 186; 197; 209]

Agnian – în mitologia braziliană, numele unui duh malefic. [172]

Agoue-Taroyo – în mitologia haitiană, zeul mării. [182]

Agreskui – în mitologia indienilor Iroquois (SUA), zeu al războiului și al vânătorii. [182]

Agta – în mitologia filipineză, demon reprezentat ca un om uriaș, gol, de culoare neagră, ce locuia în copacii mari. Era descris umblând noaptea sau stând în copaci, fumând pipă; uneori le apărea pescarilor cărora le poruncea să nu pescuiescă. Când era supărat, dărâma copaci asupra oamenilor, fura haine și lemne de foc. (alte nume: **Ungo**) [220]

Agumdugum – în mitologia filipineză, zeu al stării vremii, care avea ca însemn fulgerul. [220]

Aguna vezi **Figona**

Agvani – în mitologia indiană, zeiță a focului și a frigurilor. [220]

Agve – în mitologia haitiană voodoo, zeiță a mării și a insulelor, patron al pescarilor. [220]

Agve Voyo – în mitologia haitiană, zeu al mării. [220]

Agwu – în mitologia igbo (Nigeria), divinități protectoare ale magiei, cunoscătoare ale leacurilor. [220; 265]

Ah – în mitologia egipteană, duh nemuritor al conducătorilor morți sau al morților purificați în urma judecății. [220]

Ah-Alpuh vezi **Ahalpuh, Ah Puch**

Ah Bolon Zacab – ‘stăpânul celor nouă băuturi’, în mitologia maya, duh al apei și al fertilității. [220]

Ah Ch’alelem Caan Chac – în mitologia maya, unul dintre zeii ploii, stăpânul fulgerelor. [220]

Ah Ch’ibal Tun Chaacob – în mitologia maya, unul dintre zeii ploii. [220]

Ah Hatz’en Caan Chac – în mitologia maya, zeu al cerului și al ploii, stăpân al tunetelor. [220]

Ah Hoya vezi **Chac**

Ah Kak Nexoy – în mitologia maya, zeul protector al peștilor și al pescarilor, reprezentat ca un rechin. (alte nume: **Chac Uayab Xoc**) [220]

UBRIS | We know
Ah Killis – în mitologia chorti (Guatemala), zeu-răspunzător de producerea eclipselor. [220]

Ah Mun – în mitologia maya, zeu al porumbului tânăr. [164; 220]

Ah Tzenul vezi **Chac**

Ah Uoh Puc vezi **Ah Puch**

Ah Puch – în mitologia maya, unul dintre zeii morții, reprezentat ca un schelet, ca un om cu craniul dezgolit, ca un cadavru cu pete negre pe corp sau chiar ca un om cu cap de bufniță sau câine. Mai era cunoscut sub numele **Hunhau***, în care calitate era conducător al Mitnal-ului, cea de-a noua și cea mai adâncă lume subpământeană. Mayașii moderni cred în **Yum Cimil***, care vizitează casele bolnavilor în căutare de victime. Mayașii aveau un număr mare de zei ai morții, ale căror nume variază în funcție de tribul care îi venera: **Kumhav**, **Vak-Mitun-Ahab** (la mayașii din Yukatan), **Kisin** (la lakandoni), **Pukuh** (la tzeltali, tzotzili, tahlabali), **Ma-As-Amkuink** (la quechua), **Vukub-Kame**, **Shikiripat**, **Ah-Alpuh**, **Kurumakik**, **Ceamiabak**, **Kikshik**, **Kikrishkak** (la Quiche) ș.a. (alte nume: **Ah Uoh Puc**, **Uac Mitun Ahau** ‘stăpân al celor șase infernuri’) [119; 182; 206; 323]

Ah T'oxon Caan Chac – în mitologia maya, zeu al mării. [220]

Ah Uaynih – în mitologia guatemaleză, personificare a somnului, a coșmarului; bărbaților li se arată ca o femeie, iar femeilor ca un bărbat. (alte nume: **Ah Way-N-Ix**, **Ah Wink-Ir Masa**) [220]

Ah Uoc-Yol-Sip – în mitologia maya, zeu al vânătorii. [220]

Ah Way-N-Ix vezi **Ah Uaynih**

Ah Wink-Ir Masa vezi **Ah Uaynih**

Aha vezi **Bes¹**

Ahal Canya – în mitologia quechua (Guatemala), duh al bolii. [220]

Ahalgana – în mitologia quechua (Guatemala), zeu al lumii subterane și al apei. [220]

Ahalmez – în mitologia quechua (Guatemala), zeu al lumii subterane și al nenorocului. [220]

Ahalpuh – în mitologia quechua (Guatemala), zeu al lumii subterane, ce produce boli ale picioarelor. [220]

Ahaltocob – în mitologia quechua (Guatemala), zeu al lumii subterane și al nenorocului. [220]

Ahan-Maati – în mitologia egipteană, duh protector al lumii morților, reprezentat ca un șarpe. [220]

Ahbulu – în mitologia filipineză, zeu al lumii subpământene. [220]

Ahi – în mitologia indiană, divinitate având înfățișarea unui șarpe. [78]

Ahie Zoșan – în mitologia abhază (caucaziană), duh protector al vărsatului. [220]

Ahîn – în mitologia cercheză (caucaziană), zeu protector al animalelor. [329]

Ahkushtal – în mitologia maya, divinitate protectoare a nașterii. [220]

Ahmakiq – în mitologia maya, zeu protector al vânturilor. [220]

Ahosu Ganwha – în mitologia fon (Benin), zeu patron al vârtejurilor. [220]

Ahriman – în zoroastrism, divinitate malefică supremă, zeu al întunericii și al morții, spirit al distrugerii despre care se spune că își răpește victimele călare. Este oponentul lui **Ahura-Mazda***. Locul lui preferat este deșertul. (alte nume: **Angra Mainyu***) [60; 71; 100; 164; 182; 197; 212; 288; 299]

Ahti – în mitologia finlandeză, termen generic pentru zeul apei, reprezentat ca un om în vârstă, bărbos, sau ca o femeie frumoasă, care trăiește în palate minunate, sub apă. Se considera că spiritele locale ale apei se aflau în subordonarea acestuia, fiind copiii sau servitorii lui, având sarcina de a face cât mai mult rău oamenilor. (alte nume: **Ahto**) [182; 220; 236]

Ahto vezi **Ahti**

Ahto-Enteffi – în mitologia africană (Ghana), zeu al mării. [220]

Ahula – în mitologia indienilor Hopi (SUA), zeu al soarelui, cerului și al lumii morților. [220]

Ahurani – în mitologia iraniană, zeiță a apei. [220]

Ai-La'au – în mitologia hawaiană (oceanică), zeu al focului. [220]

Aia – în mitologia italiană, cu precădere în regiunea orașului Neapole, divinitate protectoare a nou-născuților, pe care noaptea îi leagăna, pătrunzând în casele oamenilor. Cu această ocazie, *Femeia Albă*, cum mai este numită, mai face un fel de inspecție a gospodăriei și verifică dacă totul este în ordine, dacă au fost terminate muncile gospodărești. Uneori, când nu are timp seara, ea face acest control și ziua. Familia, aflată în casă, fiecare membru îndeletnicindu-se cu treburile obișnuite, poate fi martora unui zgomot neobișnuit, a unui ciocănit mai deosebit sau a unui foșnet, imediat ei dându-și seama cine este musafirul neașteptat. Atunci toată lumea înțepenește: încetează lucrul, tăcerea se așterne, nimeni nu îndrăznește să facă nici o mișcare de teamă să nu o tulbure pe zâna cea bună care le-a făcut cinstea să-i viziteze. Tăcerea ține până când capul familiei constată că demonul și-a încheiat vizita. Este descrisă ca o femeie foarte înaltă, îmbrăcată în alb și acoperită de văluri. (alte nume: **Ambriana, Caieta**) [252]

Aiakos – în mitologia greacă, judecător al sufletelor morților. (alte nume: **Eac**) [78; 140; 182]

Aiami – în mitologia goldă (altaică), duh protector al șamanilor, spirit al strămoșilor care îl ajută pe doritor să obțină calitatea șamanică. Reprezentat adesea având înfățișare feminină, legendele povestesc că investirea noului șaman se face abia după căsătoria duhului cu omul respectiv. [103]

‘**Aiaru** – în mitologia polineziană (oceanică), unul dintre cei șapte păzitori ai lumii, ce prevestea moartea. Ceilalți erau **Fa'a'ipu, Firifiri'Aufau, Nihoniho Teitei, 'Orerorero, Tahu'a, Tamaumau'orero**. [220]

Aiatar – în mitologia finlandeză, balaur, un demon malefic feminin al pădurilor, care alăptează șerpi și produce boli. (alte nume: **Aiattara**) [220]

Aiattara vezi **Aiatar**

Aidegaxto – în mitologia bască, demon al furtunilor. [220]

Aido Hwedo – ‘șarpele colorat’, în mitologia fon (Benin), duh al furtunii, patron al fulgerelor. [220]

Aido Vedo – în mitologia braziliană, divinitate protectoare a apei, reprezentată ca un șarpe. [220]

Aieke – în mitologia laponă (uralică), zeu al fulgerelor și al vântului. [220]

Aife – în mitologia celtică, zeiță a lumii subpământene. [42]

Aigamuhab – în mitologia hotentotă Nama din Deșertul Kalahari, demoni ce băntuie tufișurile și dunele de nisip. Au ochii amplasați pe picioare, în scobitura piciorului, drept pentru care merg oarecum pe vărfuri, pentru ca privirea să se poată înălța spre cer. Când vor să afle ce se întâmplă în jur, merg în mâini sau în genunchi, ridicând câte un picior, astfel încât ochii să poată privi în spate. De regulă îi atacă pe bărbați, pe care îi sfășie cu dinții lor ascuțiți, de lungimea unui deget de om. Credințele spun că trăiesc în sate, alături de soțiile și copiii lor. [237]

Aihu-Moana – în mitologia maori (oceanică), zeu al mării. [220]

Aiisît – în mitologia iakută (altaică), demon feminin care le ajută pe femei în timpul nașterii. Pentru aceasta are însă nevoie de tăcere deplină. În timpul prezenței duhului, cei ai casei trebuie să meargă în vârful picioarelor și să vorbească în șoaptă și, de asemenea, să nu facă nici un fel de zgomot. [182; 220; 361]

Aimak – în mitologia tătară (altaică), duh al casei. [78]

Aimuș – în mitologia karaceai (altaică), duh protector al oilor. [220]

Aine – în mitologia irlandeză, zeiță a elfilor și a lumii, protectoare a animalelor și a recoltelor. [221]

Aiolos – ‘năvalnicul’, în mitologia greacă, patron al vânturilor. El locuia pe o insulă pietrosă, ținând vânturile ascunse în peșteri, eliberându-le la solicitarea zeilor. (alte nume: **Eol**) [140; 164; 182; 197]

Aipalookvik – în mitologia eschimosă, spirit malefic al mării care are pasiunea distrugerii. Frecvent se spune că îi atacă pe luntrași, pe care îi mușcă și încearcă să-i omoare. [147]

Airg – în mitologia abhază (caucaziană), zeu al vânătorii. [220]

Airi – în mitologia indiană, duh al dealurilor. La origine este fantoma unui om ucis în timpul unei vânători, fapt ce explică alaiul de câini-gonaci care îl însoțesc. Întâlnirea cu ~ anunță moartea. Saliva lui este atât de veninoasă, încât poate răni pe oricine vine în contact cu ea. Dacă cineva se întâlnește de aproape cu ~, cu siguranță va muri de groază, dar, dacă este suficient de curajos să supraviețuiască, va căpăta darul de a descoperi comori ascunse. [119]

Airo – în mitologia iberică, zeu protector al apelor. [220]

Aisî – în mitologia armeană, duhuri rele, personificări ale vântului puternic. [329]

Aita – în mitologia etruscă, zeu al lumii subpământene. (alte nume: **Eita**) [182; 197; 220]

Aitar – în mitologia abhază (caucaziană), zeu al nașterii și al fertilității. [182; 220]

Aitu – în mitologia polineziană (oceanică), duhuri protectoare ale familiilor și satelor, reprezentate ca niște animale sau plante. [206]

Aitupawa – în mitologia maori (oceanică), zeu al tunetului. [220]

Āitivaras vezi **Āitvaras**

Āitvaras – în mitologia lituaniană, demon zburător, duh al casei, având înfățișarea unui balaur sau șarpe de foc (uneori poate fi o cioară sau o pisică neagră), a unei fantome sau *incubus*. Aduce oamenilor bogăție, mai ales bani, lapte, miere. Sunt situații în care efectuează diverse alte acțiuni în locul patronului lui. Când zboară, seamănă cu o panglică de foc sau o mătură. Când se află într-o gospodărie, poate avea înfățișarea unui cocoș, a unei pisici, iar atunci când este cumpărat poate arăta ca un obiect (cărbune, nuia). Ocupația lui preferată este aceea de a împleți coamele cailor, de a produce oamenilor coșmaruri (în acest caz poate fi apropiat de un alt demon, **Slogutes***). Hrana preferată este omleta, grișul sau găluștele. Credințele spun că el poate fi cumpărat, primit de la diavol în urma vinderii sufletului unei persoane (nu neapărat al doritorului) sau scos dintr-un ou făcut de un cocoș de șapte ani. Mai poate fi găsit întâmplător sau chiar prins în zbor. O dată dobândit, posesorul poate scăpa foarte greu de el (îl poate alunga și chiar ucide, însă uciderea poate provoca

incendii). De multe ori el poate fi vânat de marele zeu **Perkunas***. O legendă foarte cunoscută spune cum o tânără nevestă, care trebuie să macine grâu cu o râșniță de mână, a constatat că lada în care ținea grâul era mereu plină. În urma unui sfat înțelept, ea a descoperit, cu ajutorul unei lumânări sfințite, un cocoș care scuipa boabe de grâu, pe care l-a omorât. Însă de atunci stăpânei casei a început să-i meargă foarte rău, întrucât cocoșul respectiv veghea și asupra sănătății posesorului. Numele lui poate fi pus în legătură cu iran. * *pati-vara* ‘dragon’, ‘demon’. (alte nume: **Āitivaras**, **Ātvaras**, **Eitvaras**) (vezi și leton. **Pukis**, germ. **Drack**, **Puck**, **Kobold**, eston. **Kratt**, **Puuk**, **Tulihänd**, finland. **Kratt**, **Para** ș.a.) [52; 119; 182; 312; 323; 340]

Aitvars – în mitologia prusiană, divinitate malefică reprezentată ca un șarpe, care putea provoca incendii. [52]

Āiustaa – în mitologia abhază (caucaziană), nume al diavolului. Face rău oamenilor și animalelor. Credințele spun că dacă ~ se instalează în oameni, produce boli. Frecvent oamenii reușesc să-l păcălească pe demon, care nu le mai poate face rău. [220; 329]

Aiwiliaiuk – în mitologia eschimosă, duh protector al animalelor marine. [220]

Aiyulaniza vezi **Kvuyuniza**

Aiza – în mitologia africană (Dahomey), unul dintre cele mai importante duhuri, protector al grupurilor. Înfățișarea lui poate fi diferită, nu însă și funcția. Fiecare cătun, sat, regiune, piață etc. are un ~ și, prin urmare, o movilă sau un altar; astfel de movile se ridică frecvent la marile răspântii. Spiritul satului se crede că este duhul strămoșului întemeietor ale cărui rămășițe au fost îngropate în movila respectivă. [119]

Aizan – în mitologia haitiană, duh al apei. [220]

Aïï – în mitologia mongolă (altaică), spirite ale naturii. [220]

Aja – în mitologia africană (Nigeria), demon al pădurii. [220]

Aja Ekapad – ‘țapul cu un singur ochi’, în mitologia vedică, divinitate atmosferică, personificare a tunetului. [220]